

**Розподіл авторефератів дисертацій за класами УДК,
науковим ступенем здобувача та територіальною ознакою**

Регіони	автореф. дисерт.	Науковий ступінь		Класи УДК																	
		доктор наук	кандидат наук	0		1		2		3		5		6		7		8		9	
				д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.	д-р	канд.
АР Крим	134	10	124	-	7	2	5	-	-	2	31	-	10	4	41	-	-	2	21	-	9
Вінницька	106	10	96	-	8	-	-	-	-	4	37	-	3	6	48	-	-	-	-	-	-
Волинська	46	2	44	-	-	-	4	-	-	1	18	-	3	1	6	-	-	-	8	-	5
Дніпропетровська	311	44	267	-	7	3	10	-	-	11	70	5	35	24	112	-	7	-	15	1	11
Донецька	379	54	325	5	28	-	2	-	-	21	116	2	33	22	97	-	-	2	39	2	10
Житомирська	72	12	60	-	2	-	2	-	2	4	26	-	2	8	26	-	-	-	-	-	-
Закарпатська	29	1	28	-	2	-	-	-	-	-	17	1	4	-	1	-	-	-	-	-	4
Запорізька	197	20	177	-	7	1	5	-	-	14	116	-	2	5	34	-	-	-	7	-	6
Івано-Франківська	125	11	114	-	4	-	7	-	-	-	16	3	17	6	46	-	6	-	16	2	2
Київська	107	10	97	1	4	-	1	-	-	5	46	-	2	2	32	-	-	-	2	2	10
Кіровоградська	38	-	38	-	-	-	1	-	-	-	28	-	-	-	6	-	-	-	3	-	-
Луганська	200	24	176	5	15	-	8	-	-	13	105	-	4	6	30	-	-	-	4	-	10
Львівська	538	58	480	4	32	1	6	1	-	20	147	7	70	18	160	1	20	3	23	3	22
Миколаївська	62	11	51	-	4	-	1	-	-	10	26	-	-	1	14	-	-	-	2	-	4
Одеська	380	36	344	2	11	3	16	-	-	16	113	4	31	10	122	-	11	-	30	1	10
Полтавська	90	3	87	1	7	-	-	-	-	2	33	-	2	-	43	-	2	-	-	-	-
Рівненська	25	1	24	-	-	-	-	-	5	-	11	-	2	1	4	-	-	-	-	-	2
Сумська	85	9	76	2	3	-	-	-	-	3	30	3	18	1	25	-	-	-	-	-	-
Тернопільська	146	12	134	-	5	-	-	-	-	7	49	-	5	5	52	-	-	-	22	-	1
Харківська	1114	135	979	6	70	6	38	-	-	36	265	22	93	63	402	2	40	-	46	-	25
Херсонська	103	5	98	-	10	-	-	-	-	4	37	-	-	1	31	-	-	-	20	-	-
Хмельницька	60	2	58	-	5	-	12	-	-	-	21	-	-	2	17	-	-	-	-	-	3
Черкаська	73	6	67	-	7	-	-	-	-	5	39	-	1	1	7	-	-	-	-	-	13
Чернівецька	90	9	81	-	1	-	-	-	-	4	13	1	18	1	21	-	-	1	15	2	13
Чернігівська	40	-	40	-	1	-	-	-	-	-	28	-	1	-	2	-	-	-	-	-	8
м. Київ	3283	449	2834	13	125	27	135	-	12	138	1065	79	394	149	771	4	80	22	146	17	106
м. Севастополь	25	-	25	-	2	-	-	-	-	-	1	-	14	-	8	-	-	-	-	-	-
Всього	7858	934	6924	39	367	43	253	1	19	320	2504	127	764	337	2158	7	166	30	419	30	274

У ході аналізу авторефератів дисертацій класу 2 *Релігія. Теологія* (богослов'я) встановлено, що переважна більшість наукових робіт кандидатів також припадає на місто Київ (12 кандидатських), 5 кандидатських робіт у Рівненській області, 2 — у Житомирській, захищено всього одну докторську дисертацію у Львівській області. В інших регіонах дисертаційних робіт з цього напрямку не зареєстровано.

І за кількістю дисертацій класу 3 *Суспільні науки* лідирують кияни (138 докторських та 1065 кандидатських). Науковці Харківської області захистили 36 докторських та 265 кандидатських, Донецької — 21 докторську та 116 кандидатських, Львівської — 20 докторських та 147 кандидатських. Майже однакову кількість дисертаційних досліджень зареєстровано в Запорізькій (14 докторських та 116 кандидатських), Одеській (16 докторських та 113 кандидатських) та Луганській областях (13 докторських та 105 кандидатських). Інші ж регіони представлені незначною кількістю наукових робіт.

Як показав аналіз бібліографічних записів авторефератів у класі 5 *Математика та природничі науки*, більше половини усіх досліджень здійснено науковцями столиці (79 докторських та 394 кандидатських). Значну кількість дисертацій захищають їхні колеги з Харківської (22 доктор-

ські та 93 кандидатські), Львівської (7 докторських та 70 кандидатських), Дніпропетровської (5 докторських та 35 кандидатських), Донецької (2 докторські та 33 кандидатські) та Одеської областей (4 докторських та 31 кандидатська). Не зареєстровано жодного дисертаційного дослідження цього класу в Херсонській, Кіровоградській, Миколаївській та Хмельницькій областях.

Більше третини бібліографічних записів класу 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* становлять дисертаційні роботи, що захищають у столиці (149 докторських та 771 кандидатська). Авторами кожної п'ятої є науковці Харківської області (63 докторські та 402 кандидатські). 18 докторських та 160 кандидатських підготували дисертанти Львівської, 24 докторські та 112 кандидатських — Дніпропетровської, 22 докторські та 97 кандидатських — Донецької, 10 докторських та 122 кандидатські — Одеської областей. Інші регіони представлені незначною кількістю дисертаційних робіт.

За результатами аналізу авторефератів дисертацій класу 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Театр. Ігри. Спорт* встановлено, що найбільше дисертаційних робіт підготовлено у місті Києві (4 докторських та 80 кандидатських) та Харківській області (2 доктор-

ські та 40 кандидатських). Львівська область представлена 1 докторською та 20 кандидатськими дисертаціями, Одеська — 11 кандидатськими, Дніпропетровська — 7 кандидатськими, Івано-Франківська — 6 кандидатськими, Полтавська — 2 кандидатськими дисертаційними роботами. У решті регіонів наукових робіт з цього напрямку не зареєстровано.

Науковці Києва, як показують дані класу 8 *Мовознавство. Лінгвістика. Мови. Художня література. Літературознавство*, підготували більше третини дисертаційних робіт — 22 докторські та 146 кандидатських. Досить значною кількістю наукових робіт представлені Львівська (3 докторські та 23 кандидатських), Донецька (2 докторські та 39 кандидатських), Харківська (46 кандидатських), Одеська (30 кандидатських) та Дніпропетровська області (15 кандидатських); інші регіони — незначною кількістю, або ж дослідження з цієї тематики зовсім відсутні.

Столичні науковці зберігають лідерство й за кількістю захищених дисертацій за тематикою, що об'єднується у класі 9 *Географія. Біографії. Історія* (17 докторських та 106 кандидатських). Також представлені роботи, підготовлені претендентами на науковий ступінь із Львівської (3 докторські та 22 кандидатські), Донецької (2 докторські та 10 кандидатських), Київської (2 докторські та 10 канди-

датських), Чернівецької (2 докторські та 13 кандидатських), Дніпропетровської (1 докторська та 11 кандидатських), Харківської (25 кандидатських) та Черкаської областей (13 кандидатських). У решті регіонів — незначна кількість дисертаційних досліджень або ж вони зовсім відсутні.

Бібліографічна інформація, уміщена у табл. 3, розподілена за науковим ступенем, гендерною ознакою здобувача та територіальною ознакою. Зазначимо, що серед здобувачів наукового ступеня доктора наук найбільша частка жінок — в Закарпатській та Полтавській областях (100% загальної чисельності у регіоні); понад три чверті науковців — у Черкаській області (83,3%), більше половини — в Миколаївській (72,7%), АРК (70%), Тернопільській та Луганській (по 66,7%), Херсонській (60,0%), Одеській областях (58,3); значна частина жінок-здобувачів ступеня доктора наук у місті Києві та ще семи областях, і зовсім відсутні у Волинській, Кіровоградській, Рівненській, Хмельницькій, Чернігівській областях та місті Севастополі.

Серед здобувачів ступеня кандидата наук найвища частка жінок у Кіровоградській (81,6%) та Черкаській областях (74,6%); більше половини — в переважній більшості областей, містах Києві, Севастополі та в Автономній Республіці Крим.

Таблиця 3

Розподіл авторефератів дисертацій за науковим ступенем, гендерною ознакою здобувача та територіальною ознакою

Регіони	Науковці				Науковий ступінь							
	всього, осіб	у т.ч. жінок (осіб)	% заг. чисельності в регіоні	% заг. чисельності жінок	доктора наук				кандидата наук			
					всього, осіб	в т.ч. жінок (осіб)	% заг. чисельності в регіоні	% заг. чисельності жінок	всього, осіб	в т.ч. жінок (осіб)	% заг. чисельності в регіоні	% заг. чисельності жінок
АР Крим	134	95	70,9	2,07	10	7	70,0	1,74	124	88	71,0	2,15
Вінницька	106	56	52,8	1,22	10	3	30,0	0,74	96	53	55,2	1,26
Волинська	46	26	56,5	0,57	2	—	—	—	44	26	59,1	0,62
Дніпропетровська	311	148	47,6	3,22	44	12	27,3	2,98	267	136	50,9	3,25
Донецька	379	223	58,8	4,86	54	28	51,9	6,95	325	195	60,0	4,65
Житомирська	72	49	68,1	1,07	12	6	50,0	1,49	60	43	71,7	1,03
Закарпатська	29	19	65,5	0,41	1	1	100,0	0,25	28	18	64,3	0,43
Запорізька	197	117	59,4	2,55	20	8	40,0	1,99	177	109	61,6	2,60
Івано-Франківська	125	70	56,0	1,52	11	1	9,1	0,25	114	69	60,5	1,65
Київська	107	63	58,9	1,37	10	3	30,0	0,74	97	60	61,9	1,43
Кіровоградська	38	31	81,6	0,67	—	—	—	—	38	31	81,6	0,74
Луганська	200	122	61,0	2,66	24	16	66,7	3,97	176	106	60,2	2,53
Львівська	538	284	52,8	6,18	58	14	24,1	3,47	480	270	56,3	6,44
Миколаївська	62	37	59,7	0,81	11	8	72,7	1,99	51	29	56,9	0,69
Одеська	380	232	61,1	5,05	36	21	58,3	5,21	344	211	61,3	5,04
Полтавська	90	64	71,1	1,39	3	3	100,0	0,74	87	61	70,1	1,46
Рівненська	25	14	56,0	0,30	1	—	—	—	24	14	58,3	0,33
Сумська	85	46	54,1	1,00	9	4	44,4	0,99	76	42	55,3	1,00
Тернопільська	146	100	68,5	2,18	12	8	66,7	1,99	134	92	68,7	2,20
Харківська	1114	637	57,2	13,87	135	45	33,3	11,17	979	592	60,5	14,13
Херсонська	103	68	66,0	1,48	5	3	60,0	0,74	98	65	66,3	1,55
Хмельницька	60	33	55,0	0,72	2	—	—	—	58	33	56,9	0,79
Черкаська	73	55	75,3	1,20	6	5	83,3	1,24	67	50	74,6	1,19
Чернівецька	90	46	51,1	1,00	9	4	44,4	0,99	81	42	51,9	1,00
Чернігівська	40	25	62,5	0,54	—	—	—	—	40	25	62,5	0,60
м. Київ	3283	1919	58,5	41,78	449	203	45,2	50,37	2834	1716	60,6	40,94
м. Севастополь	25	14	56,0	0,3	—	—	—	—	25	14	56,0	0,3
Всього	7858	4593	58,5	100	934	403	43,1	100	6924	4190	60,5	100

Бібліометричний аналіз бібліографічних записів дав змогу встановити (табл. 4), що переважна більшість робіт жінок-здобувачів наукового ступеня доктора наук зареєстрована у класі 8 *Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство* (80,0% загальної чисельності у класі), у класі 1 *Філософія. Психологія* (60,5%); близько половини — у класах 3 *Суспільні науки* (52,2%), 0 *Загальний відділ* (48,7%), 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт* (42,9%); близько третини — у класах 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* (34,1%), 9 *Географія. Біографії. Історія* (33,3%) та 5 *Математика та природничі науки* (30,7%); взагалі відсутні — у класі 2 *Релігія. Теологія* (богослов'я).

Найбільше наукових робіт жінок, які прагнуть здобути науковий ступінь кандидата наук, відображено знову-таки у класі 8 *Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство* (89,0%); три чверті — у класі 1 *Філософія. Психологія* (74,7%); більше половини — у класах 2 *Релігія. Теологія* (богослов'я) (68,4%), 3 *Суспільні науки* (66,0%), 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт* (60,2%), 0 *Загальний відділ* (59,9%), 9 *Географія. Біографії. Історія* (59,1%); досить вагома частина у класах 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* (51,1%) та 5 *Математика та природничі науки* (49,5%).

Таблиця 4

Розподіл авторефератів дисертацій за науковим ступенем, гендерною ознакою здобувача та класами УДК

Основні класи УДК	Науковці				Науковий ступінь							
	всього, осіб	у т.ч. жінок	% заг. чисельності у класі УДК	% заг. чисельності жінок	доктора наук				кандидата наук			
					всього, осіб	у т.ч. жінок	% заг. чисельності у класі УДК	% заг. чисельності жінок	всього, осіб	у т.ч. жінок	% заг. чисельності у класі УДК	% заг. чисельності жінок
0 Загальний відділ	406	239	58,9	5,20	39	19	48,7	4,71	367	220	59,9	5,25
1 Філософія	296	215	72,6	4,68	43	26	60,5	6,45	253	189	74,7	4,51
2 Релігія. Теологія (богослов'я)	20	13	65,0	0,28	1	—	—	—	19	13	68,4	0,31
3 Суспільні науки	2824	1820	64,4	39,63	320	167	52,2	41,44	2504	1653	66,0	39,45
5 Математика та природничі науки	891	417	46,8	9,08	127	39	30,7	9,68	764	378	49,5	9,02
6 Прикладні науки. Медицина. Техніка	2495	1217	48,8	26,50	337	115	34,1	28,54	2158	1102	51,1	26,30
7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт	173	103	59,5	2,24	7	3	42,9	0,74	166	100	60,2	2,39
8 Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство	449	397	88,4	8,64	30	24	80,0	5,96	419	373	89,0	8,90
9 Географія. Біографії. Історія	304	172	56,6	3,75	30	10	33,3	2,48	274	162	59,1	3,87
Всього	7858	4593		100	934	403		100	6924	4190		100

На підставі аналізу кількісних показників авторефератів дисертацій у БД "Літопис авторефератів дисертацій" за 2011 р. доведено:

1. Найбільшу кількість авторефератів дисертацій зареєстровано у класах 3 *Суспільні науки*, 5 *Математика та природничі науки*, 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка*.

2. Найбільше дисертаційних досліджень за галузями наук, згідно з переліком спеціальностей, за якими науковці захищають дисертації, здійснюється з економічних, технічних, медичних, юридичних та педагогічних наук. Досить значною кількістю представлені автореферати дисертацій з філологічних, біологічних, фізико-математичних та історичних наук. Найменше їх з архітектури, військової справи, соціологічних наук та соціальних комунікацій.

3. Із загальної кількості досліджуваних документів дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня доктора наук становлять 12%, кандидата наук — 88%. Україна додержується гендерної рівності у підготовці наукових кадрів. Жінки нарівні з чоловіками займаються науковою роботою. Кількість жінок, котрі є здобувачами наукового ступеня доктора або кандидата наук, становить 58%.

4. Провідними науковими центрами України є: місто Київ, Харківська, Львівська, Донецька, Одеська та Дніпропетровська області. Тут підготовлено найбільшу кількість наукових робіт, а найменше — в Закарпатській, Рівненській областях та місті Севастополі.

5. Серед жінок-дослідників, які захищають дисертації на ступінь доктора наук, найбільша частка науковців із Закарпатської та Полтавської областей, у переважній більшос-

ті інших — їх більше половини, і лише у Волинській, Кіровоградській, Рівненській, Чернігівській, Хмельницькій областях та місті Севастополі жінок-здобувачів ступеня доктора наук не зареєстровано. Серед кандидатів наук найвища кількість жінок-дослідників у Кіровоградській та Черкаській областях, в усіх інших регіонах — більше половини.

6. Дослідження більшості жінок-здобувачів наукового ступеня доктора наук пов'язані із тематикою класів 8 *Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство* та 1 *Філософія. Психологія*; близько однієї третини припадає на класи 5 *Математика та природничі науки*, 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка*, 9 *Географія. Біографії. Історія*; взагалі відсутні роботи жінок-науковців у класі 2 *Релігія. Теологія* (богослов'я). Серед праць жінок-здобувачів ступеня кандидата наук найбільше представлено знову-таки у класі 8 *Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство*.

Список використаної літератури

1. Афонін О. В. Українська книга в контексті світового книговидання / О. В. Афонін, М. І. Сенченко ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — К. : Кн. палата України, 2009. — 277 с. : іл., табл.
2. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила : ГОСТ 7.12—93. — [Взамен ГОСТ 7.12—77 ; введ. 1995—07—01]. — М. : Госстандарт России, 1995. — 17 с. — (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).
3. Библиографичний запис. Загальний вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT) : ДСТУ

- ГОСТ 7.1:2006. — Чинний від 2007—07—01. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
4. *Бібліографічний запис*. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами : ДСТУ 7093:2009. — Чинний від 2010—04—01. — К. : Держспоживстандарт України, 2009. — 83 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
 5. *Видання*. Основні види. Терміни та визначення : ДСТУ 3017—95. — Чинний від 1996—01—01. — К. : Держстандарт України, 1995. — 45 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
 6. *Издания*. Государственные библиографические указатели. Общие требования : ГОСТ 7.61—90. — Дата введения 01.01.91. — М. : Изд-во стандартов, 1990. — 13 с. — (Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу).
 7. *Коржановська Т.* Тенденції розвитку наукового потенціалу України (за матеріалами бази даних "Літопис авторефератів дисертацій") / Тетяна Коржановська // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 10. — С. 15—20.
 8. *Літопис авторефератів дисертацій* : держ. бібліогр. покажч. України / Книжкова палата України імені Івана Федорова. — К., 2012. — № 1. — (Національна бібліографія України).
 9. *Методичні рекомендації* щодо визначення класифікаційних індексів УДК для авторефератів дисертацій / матеріали підгот. Книжковою палатою України // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 11. — С. 21—22 ; № 12. — С. 16—17.
 10. *Наукова та інноваційна діяльність в Україні* : стат. зб. / Держ. служба статистики України. — К. : Інформ.-вид. центр Держстату України, 2011. — 282 с.
 11. *Оптимізація інституційних структур української науки у процесі інтеграції в світовий інтелектуальний простір*. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/545/>. — Назва з екрана.
 12. *Основи наукових досліджень*: категорії, поняття, терміни, нормативні документи : навч. посіб.-довід. / уклад.: Б. Білецький, О. Добржанський. — Чернівці : Технодрук, 2010. — 379 с.
 13. *Про обов'язковий примірник документів* : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 22/23. — Ст. 199.
 14. *Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки* : Закон України від 11 лип. 2001 р. № 2623-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 48. — Ст. 253.
 15. *Розташування бібліографічних записів у бібліографічних покажчиках на основі Універсальної десятикової класифікації* : таблиці класифікації / Кн. палата України ; [підгот. О. Устіннікова]. — К. : [б. в.], 2010. — 29 с.
 16. *Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі*. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582—97. — Чинний від 1998—07—01. — К. : Держспоживстандарт України, 1998. — 25 с. — (Інформація та документація).
 17. *Устіннікова О.* Біля витоків державної бібліографії : (до 85-річчя "Літопису українського друку") / Ольга Устіннікова, Ніна Палащина // Вісник Книжкової палати. — 2009. — № 12. — С. 26—29.
 18. *Устіннікова О.* Державні поточні бібліографічні покажчики як безоплатна реклама видавничої продукції / Ольга Устіннікова, Раїса Красій // Вісник Книжкової палати. — 2007. — № 7. — С. 12—13.

В статтю на основі аналізу бази даних "Літопис авторефератів дисертацій" 2011 г. по класам і розділам Універсальної десятикової класифікації (УДК), отраслям знань, регіонами, науковою ступенню і гендерною приналежністю виявлені основні тенденції і особливості розвитку наукових досліджень в Україні.

Tendencies of progression in scientific researches in Ukraine are presented in this article, based on analysis of data base "Chronicle of dissertation synopses" 2011 by different merits: classes and sections of Universal Decimal Classification (UDC), educational branches, regions, degrees and gender.

Надійшла в редакцію 8 січня 2013 року